

Şehrin YeniGün GAZETESİ'NİN ÜCRETSİZ KÜLTÜR-SANAT İLAVESİDİR

Şafızası

CİLT: 4 • SAYI: 8

HAZIRLAYANLAR: SADIK GÖKCE - ANUŞ GÖKCE

18 MART 2022 CUMA

**KONYA
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ**

KONYA BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ'NİN
KATKILARIYLA

ÇANAKKALE ŞEHİTLERİNE

Şu Boğaz Harbi nedir? Var mı ki dünyâda eşi?
En kesif orduların yükleniyor dördü beşi,
Tepeden yol bularak geçmek için Marmara'ya-
Kaç donanmayla sarılmış ufacık bir karaya.

...

Ölüm indirmede gökler, ölü püskürmede yer;
O ne müdhîş tipidir: Savrulur enkâz-ı beşer...
Kafa, göz, gövde, bacak, kol, çene, parmak, el, ayak,
Boşanır sırtlara, vâdîlere, sağnak sağnak.

...

Âsım'ın nesli... diyordum ya... nesilmiş gerçek:
İşte çiğnetmedi nâmûsunu, çiğnetmeyecek.
Şühedâ gövdesi, bir baksana, dağlar, taşlar...
O, rükû olmasa, dünyâda eğilmez başlar,

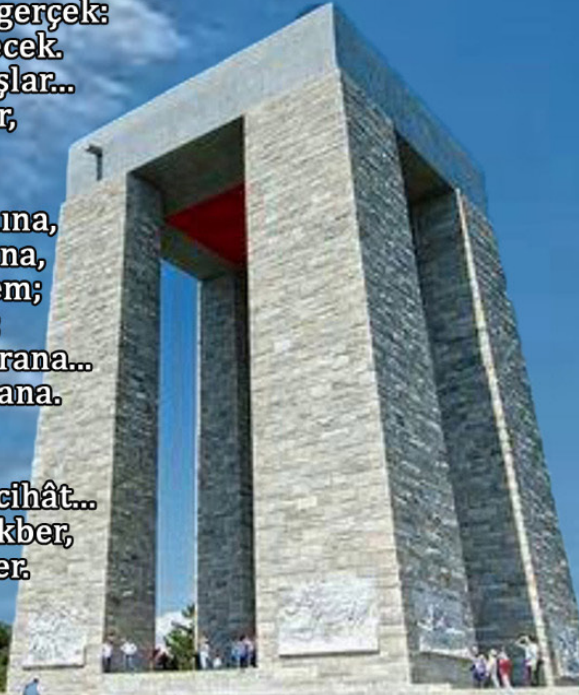
...

Sen bu âvîzenin altında, bürünmüş kanına,
Uzanırken, gece mehtâbı getirsem yanına,
Türbedârın gibi tâ fecre kadar bekletsem;
Gündüzün fecr ile âvîzeni lebrîz etsem;
Tüllenen mağribi, akşamları sarsam yarana...
Yine bir şey yapabildim diyemem hâtırana.

...

Sana gelmez bu ufuklar, seni almaz bu cihât...
Ey şehîd oğlu şehîd, isteme benden makber,
Sana âgûşunu açmış duruyor Peygamber.

MEHMET AKİF ERSOY

EDİTÖRDEN

Bu sayımız genelde Çanakkale Savaşına ayırmayı düşünsek de mutlaka bahsetmemiz gereken önemli konuları da es geçmemek adına kısa bilgilerle hatırlatmaya çalışacağız.

Profesör Dr. Ahmet Sevgi hocamız "ÇANAKKALE SAVAŞININ DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ" başlığı altında beğeneceğinizi düşündüğüm bir yazı hazırladı. Doç. Dr. Mustafa Arkan hocam "BİR ÇANAKKALE ŞEHİDİNE SESLENİŞ" başlığı altında kardeşinin şehadet haberini alan bir subayın kardeşi için kaleme aldığı şiiri bizimle paylaştı. Anuş Gökce Hanım "ATSIZ'IN KALEMİNDEN ÇANAKKALE" başlığı altında Hüseyin Nihal Atsız'ın Çanakkale Savaşı hakkında kaleme aldığı makaleler ve bir grup arkadaşı ile Çanakkale Savaşının yapıldığı bölgeye yaptığı gezi sırasında yazıya döktüğü düşüncelerini sizler için topladı.

*

12 Mart İstiklal Marşımızın kabul edildiği gün. Üzerinden 101 yıl geçti.

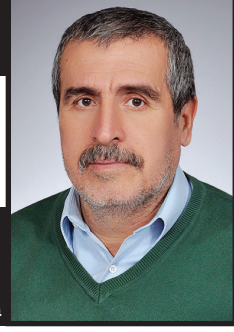
İstiklal Marşı yazarı ve aynı zamanda Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk milletvekilleri arasında yer alan Mehmet Akif Ersoy, Kurtuluş Savaşı sonrasında TBMM tarafından talep edilen İstiklal Marşı'nı hiçbir menfaat kabul etmeden yazmış ve Yüce Türk Milletine bağışlamıştır

İstiklal Marşı, Türkiye Büyük Millet Meclisinde 12 Mart 1921'de yapılan oturumda Türkiye'nin milli marşı olarak kabul edilmiştir.

Kurtuluş Savaşı yıllarında ordudan bir istiklal marşı yazılması isteği gelmesi üzerine Maarif Vekaleti (Millî Eğitim Bakanlığı) 500 lira ödüllü bir yarışma açar. Bakanlık, yarış-

**SADIK
GÖKCE**

sadilgokce@hotmail.com

maya gönderilen 724 şiirden 6'sını seçip bastırdıktan sonra milletvekillerine dağıtır. Ancak bu şiirleri yeterli bulmayan dönemin Millî Eğitim Bakanı Hamdullah Suphi (Tanrıöver), yarışmaya para ödülü olduğu için katılmadığını öğrendiği Burdur Milletvekili Mehmet Akif Bey'e (Ersoy) bir mektup yazarak yarışmaya katılmasını ister.

Meclisin 12 Mart 1921'de yaptığı toplantıda, Mehmet Akif'in şiiriyle birlikte 7 şiir okunur. Tartışmalardan sonra İstiklal Marşı olarak kabul edilen Mehmet Akif'in şiiri, Meclis kürsüsünden Bakan Hamdullah Suphi tarafından okunur.

Mehmet Akif ise para ödülünü almak istemez. Yarışmanın şartnamesi uyarınca almak zorunda olduğu belirtilince, Mehmet Akif, parayı "Darül Mesai" adlı bir yardım kurumuna bağışlar.

*

16 Mart 1920 yılında İstanbul İngiliz ve Fransız kuvvetleri tarafından işgal edildi. Düşman gemileri Dolmabahçe Sarayı önünde demir atıp toprakları saraya çevirdi.

*

11 Mart 1884 yılında Gönen'de doğan milletimizin Türklük bilincine ermesinde büyük emeği olan Ömer Seyfettin'i 6 Mart 1920'de henüz 36 yaşında iken kaybettik. Çağdaş Türk öykücülüğünün ve "Millî Edebiyat Akımının kurucularındandır.

İÇİNDEKİLER

- EDİTÖRDEN
SADIK GÖKCE
- 18 MART ZAFERİNİN KONYALI KAHRAMAN KOMUTANI MİRALAY/ALBAY MUSTAFA TALAT BEY MUSALLA MEZARLIĞINDA YATTIYOR
PROF. DR. BURHAN SAYILIR
- BİR ÇANAKKALE ŞEHİDİNE

- SESLENİŞ
MUSTAFA ARIKAN
- ATSIZ'IN ÇANAKKALE SAVAŞLARI ÜZERİNE DÜŞÜNCELERİ
ANUŞ GÖKCE
- ÇANAKKALE SAVAŞININ DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ
AHMET SEVGİ

Ömer Seyfettin Kafkas göçmenlerinden Yüzbaşı Ömer Şevki Bey'in oğludur. Öğrenimine Gönen'de başladı. Babasının görevi nedeniyle sürekli yer değiştirmemeleri için annesiyle birlikte İstanbul'a gönderildi. 1892'de Aksaray'daki Mektebi Osmaniye'ye yazdırıldı. 1896'da Eyüp'teki Baytar Rüştiyesini bitirdi. Edirne Askeri İdadisinden sonra 1903'te İstanbul'da Mektebi-i Harbiye'den mezun oldu. Mülazım (teğmen) rütbesiyle orduya katıldı. İzmir Zabitan ve Efrat Mektebi'nde bir süre öğretmenlik yaptı. 1908'de merkezi Selanik'te olan 3'üncü Ordu'da görevlendirildi. 1911'da ordudan ayrıldı. Ama Balkan Savaşı çıkınca tekrar askere alındı. Sırp ve Yunan cephelerinde savaştı. Yanya Kalesi'nin savunması sırasında Yunanlılara esir düştü. Bir yıl süren tutsaklıktan sonra İstanbul'a döndü. Kısa bir süre "Türk Sözü" dergisinin başyazarlığını yaptı. 1914'te Kabataş Lisesi'ne edebiyat öğretmeni olarak atandı. Ölümüne dek bu görevi sürdürdü.

*

Yusuf Akçura 2 Aralık 1876'da doğdu. Babası Hasan Akçurî, annesi Bibî Kamer Bânû'dur. Türkçülük akımının önde gelen düşünür ve tarihçisidir. Harbiye Mektebi'nde okudu. 1897'de darbe girişimlerine katıldığı için tutuklandı. Taşkılla Divan-ı Harbi kararı ile müebbet kalebentlik cezasına çarptırıldı. Karar sonrasında Padişah fermanı ile Trablusgarp'a sürüldü. İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin 1899'da yaptığı girişimler sonucu Trablusgarp kenti içinde serbest dolaşma izni aldı. Kısa bir süre sonra da Fransa'ya kaçarak, Paris'teki Jön Türkler'e katıldı; burada Siyasal Bilgiler yüksek okuluna devam etti. 1903'te "Osmanlı Devleti Kurumlarının tarihi Üstüne Bir Deneme" adlı teziyle okulu bitirerek Rusya'ya döndü. Kazan'da öğretmenlik yaptı. Bu dönemde Mısır'da çıkan Şura-yı Ümmet ve Türk gazetelerinde çok sayıda imzasız makalesi yayımlandı. Bunlar içinde, 1904'te Türk Gazetesinde çıkan "Üç Tarz-ı Siyaset" başlıklı dizi makale özel önem taşır. Bu makalede imparatorluğun önündeki seçeneklerin "Osmanlılık", "Panislamizm" ve "ırk esasına müstenit Türk Milliyetçiliği" olduğu, bunlardan en uygununun da sonuncusu olduğunu belirtiyordu. Akçura, II. Meşrutiyet'ten sonra İstanbul'a geldi. Çeşitli okullarda öğretmenlik yaptı. Darülfünun'da ve Mülkiye Mekte-

binde siyasal tarih dersleri verdi. Türkçülük akımına daha çok düşünce düzeyinde katıldı. Türk Derneği ve Türk Ocağı'nın kurucuları arasında yer aldı. Türk Yurdu'nun başyazarı ve editörü oldu. 1924 yılında İstanbul Mebusu olarak Meclise girdi. 1932 yılında Türk Tarih Kurumu Başkanlığına getirildi. Ölünceye kadar bu görevde kaldı. 1934'te İstanbul Üniversitesi'nin yeniden kuruluşunda Yakınçağ siyasi tarihi profesörü olarak İstanbul'a gitti. Yusuf Akçura 12 Mart 1935'te İstanbul'da vefat etti.

*

Mehmet Emin Resulzade 31 Ocak 1884 yılında Bakü'ye bağlı Nohvanı Köyünde dünyaya geldi. Rus-Müslüman okulunda, sonra Bakü Teknik Okulunda eğitim aldı. Yüzyılın başlarında sosyal-siyasi ve edebî faaliyete başladı. On yedi yaşında Azerbaycan'da Rus sömürgesine karşı ilk siyasi örgüt olan Müslüman Gençlik Teşkilatını kurdu. O dönemde çıkan Himmet, Tekâmül, Füyuzat, İrşat, Terakki vb. gazetelerde Azerbaycan halkının, genellikle Türk dünyasının içinde bulunduğu durum ile ilgili yazılar yazdı. Tebriz'de Azerbaycan'ın millî kahramanı Settarhan'la görüştü, gazete ve kitaplar yayımladı. Çar hükümetinin baskısı ile İran'dan Türkiye'ye göç ettiği dönemde siyasi ve edebî faaliyetini İstanbul'da devam ettirdi. 1913'te Romanovlar sülalesinin 300. yıldönümü dolayısıyla çıkarılan genel aftan yararlanarak vatanına dönerek Müsavat Partisinin liderliğini üstlendi. Ekim 1917 yılında Müsavat Partisinin başkanı seçildi. Azerbaycan Demokratik Cumhuriyeti kurulurken Millî Şura'nın başkanı oldu ve XI. Kızıl Ordu Azerbaycan'a girene kadar var gücü ile çalıştı.

1920 yılının Nisan ayaklanmasından sonra, Lahıç'ta hapsedildiyse de Stalin tarafından serbest bırakıldı. Müsavatçılar onu bir tekne ile Resulzade'yi Finlandiya'ya kaçırabildiler. Sürgün yıllarını Avrupa ülkelerinde ve Türkiye'de yaşadı. Yayımladığı çeşitli gazete ve dergilerde, çıkardığı kitaplarda, kurduğu ocaklarda Azerbaycan'ın hürriyete kavuşmasına, bağımsız devlet olmasına büyük ümitler besledi. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde şeker hastalığından 6 Mart 1955 yılında vefat etti. Ankara Asri Mezarlığında toprağa verilmiştir.

*

Galip Erdem, 10 Mart 1930 yılında Rize'nin Fındıklı ilçesinde dünyaya geldi. Fındıklı ilçesinde "Ofluoğlu, adı ile tanınmış bir aileye mensuptur. Babası, Rasim Bey, annesi ise Zekiye Hanımdır. Ailenin tek çocuğu olan Galip Erdem, İlkokulu Fındıklı 11 Mart ilkokulunda bitirdi. Babasının memuriyeti dolayısıyla, ortaokulu Bitlis ve Siirt gibi farklı illerde tamamladı.

Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun oldu. 1959 senesinde Bayındırlık Bakanlığında Tevfik İleri'nin müşaviri olarak yer aldı. 1966 yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığında, Başbakanlıkta, Turizm Bakan-

lığında müşavirliklerde bulundu.

Galip Erdem, 1982 yılında emekli oldu. Kendisine verilen emeklilik parasını da 12 Eylül Askeri Darbesi'nde hapse atılan ülkücü gençlere dağıtan Galip Erdem diğer yandan Milliyetçi Hareket Partisi ve Ülkücü Kuruluşlar Davası'nın avukatlığını yaptı.

Ülküçülere destek vermek amacıyla arkadaşlarıyla birlikte Sosyal Güvenlik ve Eğitim Vakfı'nı kurdu,

12 Mart 1997'de çarşamba günü vefat etti. Cenazesi Cebeci Asri Mezarlığına defnedildi.

*

21 Mart Nevruz Bayramı. Bugün baharın gelişini kutlayacağız. 21 Mart uzun kış gecelerinin bitip gündüze yenildiği gündür. Bugünden itibaren güneşin dünyayı ısıttığı saat süresi gecenin önüne geçmeye başlayacak ve uzun gündüzleri yaşamaya başlayacağız.

Çocukluğumda koyunlarımız vardı. Babam 20 Ekim'de koçları koyuna katar 21 Mart'ta da kuzular doğmaya başladılar. Bir tür yeni hayata merhaba demektir benim için 21 Mart. Bugün bütün Türk Dünyasında Ergenekon'dan çıkış günü olarak da kabul edilir ve büyük törenler düzenlenir. Nevruzunuz Kutlu Olsun.

MESNEVÎ'NİN GÖLGESİNDE

AHMET SEVGİ

کربهرخون ریزی کشتی شهید
کافری کشته بدی هم بو سعید

*Her kanını döken şehit olsaydı
öldürülen kâfir de kutlu bir şehit sayılırdı.*

(Hz. Mevlânâ)

ŞEHİTLİK

*Şehit olmak için iman ve ihlas gerekmeseydi önce,
Mal-mülk için savaşan kâfir de şehit olurdu ölünce.*

(Ahmet Sevgi)

18 MART ZAFERİNİN KONYALI KAHRAMAN KOMUTANI MİRALAY/ ALBAY MUSTAFA TALAT BEY MUSALLA MEZARLIĞINDA YATTIYOR

**PROF. DR.
BURHAN
SAYILIR**

Birinci Dünya Savaşı'nın en önemli cephelerinden birisini teşkil eden ve tarihimizde önemli bir yere sahip olan Çanakkale Cephesi'nin iki aşaması vardır. Bunlardan birincisi Çanakkale Boğazı'nın denizden ve donanma ile zorlanmasıdır ki bu harekât 18 Mart 1915'te yapılmıştır. İkincisi ise 25 Nisan 1915'te başlayan 9/10 Ocak 1916 tarihinde sona eren kara muharebeledir. Miralay Mustafa Talat Bey Çanakkale Müstahkem Mevki Komutanlığı konuştuklarında yer alan 2. Ağır Topçu Liva Komutanı olarak Çanakkale Muharebeleri süresince görev yaptı. Bugün bu kahraman komutan Konya'da Musalla mezarlığında medfundur.

Miralay/Albay Mustafa Talat Bey 1868'de İstanbul'da İhsan Bey'in oğlu olarak dünyaya geldi. 11 Ağustos 1884'te girdiği Harp Okulu'ndan 29 Haziran 1888'de üsteğmen rütbesiyle mezun oldu ve Birinci Ordu açığına tayin edildi. 11 Temmuz 1884'te [r. 28 Haziran 1304] Çatalca İstihkamları 2. Topçu Alayının 3. Taburu'nun 3. Bölüğüne tayin edildi. 18 Temmuz 1892'de Yüzbaşı rütbesine terfi etti ve aynı alayın 1. Tabur 3. Bölük yüzbaşılığına tayin edildi. 9 Mayıs 1894'te Beşinci Rütbe'den Mecidi Nişanı ile taltif edildi. 28 Eylül 1897'de kolağası/kıdemli yüzbaşı rütbesine terfi etti ve aynı alayın 4. Tabura tayin edildi. Selanik'te Karaburun istihkamlarına cephe ve mühimmatıyla birlikte beş adet topun yerleştirilmesi işlemleri ve yerleştirilen topların ateşlenmesine nezaret etmek üzere Üsteğmen Şükrü Efendi ve Teğmen Tahsin Efendi refakatinde kırk bir topçu askeri ile 25 Nisan 1897'de Selanik'e gönderildi. 21 Mayıs 1901'de Dördüncü Rütbe'den Mecidi Nişanı ile taltif edildi. 14 Ocak 1904'te Binbaşılığa terfi etti ve Çatalca İstihkamları 1. Topçu Alayı 4. Tabur binbaşılığına tayin edildi. 3 Nisan 1904'te Gümüş Liyakat Madalyası ile taltif edildi. 25 Temmuz 1908'de kaymakamlığa/yarbay terfi etti ve aynı tarihte mevcut birliğinin alay kaymakamlığına tayin edildi.

10 Ağustos 1908'de Sahra Topçu ve Nakliye Kitaatı Dairesi 2. Şube Müdürlüğü'ne rütbesiyle tayin edildi. 9 Şubat 1911'de Schneider fabrikasına sipariş edilen seri ateşli cebel toplarını muayene ve teslimi ile görevli komisyonun başkanlığına tayin edildi. 2 Mart 1911'de komisyonun görevinin son bulmasıyla eski görev yerine döndü. 21 Nisan 1912'de Yanya Tümeni 11. Ağır Topçu Alay Komutanlığı'na rütbesiyle tayin edildi. 18 Ekim 1912'de Miralay/Albay rütbesine terfi etti ve Erzurum Müstahkem Mevki Komutanı olarak atandı. 3 Kasım 1912'de Erzurum Müstahkem Mevki Komutanlığı'na terfian Hamdi Paşa tayin edildiğinden Miralay/Albay Mustafa Talat Bey ordu açığına alındı. 27 Eylül 1913'te Çanakkale Boğazı Müstahkem Mevki Komutanlığı Topçu Komutanlığına rütbesiyle tayin edildi. 23 Mart 1914'te Bahr-i Sefid Boğazı Müstakil 2. Ağır Topçu Tugay Komutanı olarak atandı.

12 Nisan 1915'te, 18 Mart Çanakkale Deniz Muharebesi'ndeki yararlılık ve başarılı idaresinden dolayı Gümüş İmtiyaz Muharebe Madalyası'yla taltif edildi. 15 Nisan 1915'te Almanya hükümeti tarafından İkinci Rütbeden Demir Salıp Nişanı ile taltif edildi. 16 Nisan 1915 Avusturya ve Macaristan Hükümeti tarafından harp kordonuyla beraber müzeyyen İkinci Rütbeden Askeri Nişanı ile taltif edildi.

İkinci Liva Komutanlığı ile beraber aynı zamanda her iki dâhili mıntaka komutanlığına da tayin edildi. 2 Haziran 1918'de Berlin Zahirre Teslim ve Sevk Komisyonu'na tayin edildi ve bu görev nedeniyle Berlin'e gitti. Buradaki görevinin sona erdiği ve asıl görev yeri olan 2. Topçu Tugayı Komutanlığı'na geri dönmesi gerektiği bildirildi. 7 Kasım 1918'de Çanakkale Boğazı'nın işgal edilmesiyle birlikte açığı düştü.

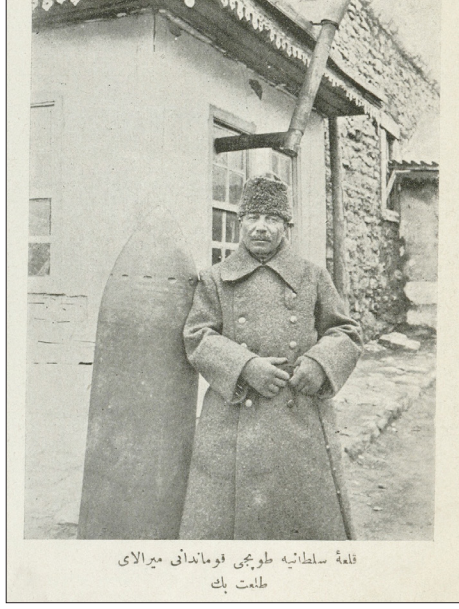
Miralay Mustafa Talat Bey'in ülkeye dönmek üzere 4 Mayıs 1919'da Hamburg'dan Akdeniz Vapuru ile hareket ettiği Berlin Askeri ataşeliğinden yazı ile bildirildi. Tekrar 3 Mayıs 1920'de Çanakkale Boğazı Komutanlığı'na tayin edildi. Miralay Mustafa Talat Bey İstanbul'da ordu açığında bulunduğu sırada sağlık nedenlerinden dolayı emekliliğini istedi. Bu isteği yapılan araştırmalardan sonra kabul edildi ve 25 Nisan 1923'te emekliliği tasdik edildi ve emekliye ayrıldı.

Mustafa Talat Bey emekli olduktan sonra atalarının memleketi olan Konya'ya yerleşti ve vefat ettiği 5 Temmuz 1934 Salı gününe kadar Konya'da sade ve sessiz bir hayat yaşadı. 5 Temmuz 1934 Salı günü 70 yaşına yakın olduğu halde vefat etti ve Musalla Mezarlığı'na defnedildi.

Ailesinden alınan bilgilere göre Sultanahmet'teki evleri bir yangın sonucunda tamamen yanmış ve hiçbir tarihi vesika kurtarılamamıştır. Ailenin elinde sadece Miralay Mustafa Talat Bey'in kahramanlıklarının nişanesi madalyaları kalmıştır.

1934 yılında Konya Halkevi Dil, Edebiyat, Tarih Araştırmaları No: 1 künyesi ile yayımlanan kitapçıkta Emekli İstihkâm Albayı İsmail Hakkı Koman, "Konya ve havalisinin yetiştirdiği büyükleri tarih bakımından bilmek ne kadar faydalı ise yine buralarda gömülü bulunan büyüklerimizi de bilmek o kadar mühimdir" üst başlığı ile "Miralay Talat Bey" ana başlığı ile bir yazı kaleme almıştır. Bu kitapçık Miralay Talat Bey'in ölümünden kısa bir süre sonra yayımlandığı anlaşılmaktadır. İsmail Hakkı Koman, Mustafa Talat Bey ile ilgili şunları yazmıştır:

"18 Mart 1915'te Çanakkale'nin İngiliz ve Fransız donanmaları tarafından zorlandığı zaman orada topçu komutanı olarak bulunan ve kahredici müdafaasıyla dünyanın en güçlü donanmasını felce uğratan ağır topçu miralaylığından emekli Mustafa Talat Bey geçirdiği felç nedeniyle Konya'da hayata gözlerini kapamıştır. Daha okul sıralarında iken mertliği, tok sözlülüğü ve çok nezih ahlâkı ile arkadaşları arasında sıvrilerek Sultanahmetli Küçük Talat adını almıştır. Merhum 1889 senesinde Mühendishane Bahr-i Hümayundan üsteğmen olarak mezun olduktan sonra değişik görevlerde bulunarak rütbelere almıştır. Balkan Savaşı'nın sonuna doğru Çanakkale Boğazı Müstahkem Mevki Topçu Liva Komutanlığı'na tayin olunmuştur. 18 Mart'ta düşman donanmasının 18 adet birinci sınıf ve sair büyük, kü-

çük birçok harp gemileriyle Boğaz istihkâmlarını şiddetli ateş altına aldığı gün, bütün topçu düellosunu idare ve muvaffakiyeti temin eden Talat Bey merhum hiç şüphesiz bu büyük zaferin kahramanlarından biridir. Dünyanın en büyük devletlerinin en büyük donanmalarının hezimet-i kahrariyesine -bir kaç dretnot batırıp bir kaçını da işe yaramaz bir hale getirmek suretiyle- sebebiyet vererek vazifesini kahramanca yerine getirmiş olan Talat Bey Türk harp tarihinde büyük bir mevki tutmuştur. Çünkü Türk milleti Çanakkale'nin gerek deniz ve gerek kara muharebelerinde cihan askerliğine ders vermiştir.

Kısa boylu, sevimli güler yüzlü, tatlı sözlü, kabadayı tavırlı, mütevazı, ahlaken pek nezih ve çok müşfik bir asker olan Talat Bey'i bilmeyen, tanımayan ve kendisine hürmet etmeyen hiçbir fert yoktu. Türk ordusuna bilfiil kırk seneden fazla çok kıymetli hizmet etmiş olan, sözünü saklamayan, riya ve tekâpu bilmeyen bu değerli askerinin vefatı meslek arkadaşlarıyla millet için büyük bir kayıptır. Bu ölüm karşısında en derin acılar duyduk. Yüksek ruhuna bizden derin minnetler ve sonsuz saygılar."

Emekli İstihkâm Albayı İsmail Hakkı [Koman] tarafından yazılan bu yazıdan iki yıl sonra 1936'da 18 Mart 1915 Çanakkale Zafere'nin 21. Yıldönümü ve aynı zamanda Miralay Mustafa Talat Bey'in ölümünün ikinci yılı münasebetiyle, Mutafa Talat Bey'in Musalla Mezarlığı'ndaki mezarı başında anma töreni yapılmıştır. EKEKON Gazetesi 19 Mart 1936 tarihli nüshasında "Çanakkale, Kahramanlık

Dolu Bir Zafer Tarihinin Yıldönümü, Miralay Talat'ın Mezarı Başında İhtifal" başlığı ile yapılan törenle ilgili geniş bilgi vermiştir.

18 Mart 1936'da saat 10:00'da Mustafa Talat Bey'in mezarı başında yapılan törene, Gaziantep Sayılab Bekir Kaleli ile Konya Halkevi üyeleri ve sivil ve askeri okul öğrencileri katılmıştır. Törende Bekir Kaleli Çanakkale Savaşı'nın ve kahramanlarının önemine vurgu yapan etkileyici bir konuşma yapmıştır:

"Arkadaşlar, genç askerler, küçükler!

Buraya Türk ulusunun, kendi toprağı için asil kanını daima akıtmaktan ve canını vermekten çekinmediğinin en canlı bir ifadesi olan Çanakkale kahramanlarını ve bunlardan biri olup önümüzde gömülü bulunan Miralay Talat'ı, onun idare ettiği 18 Mart topçu düellosunun en büyük deniz devletlerini hezimete uğratan şehadet menkıbesini anmak için toplandık (...)"

Törende Bekir Kaleli'den sonra söz alan Mesut Koman oldukça ateşli bir konuşma yapmıştır: "Bundan tam 21 yıl önce bugün Çanakkale Boğazı İngiliz ve Fransız donanmaları geçilmek için boğaz önlerine yollanmıştı. İşte o gün dünyanın en güçlü milletlerinin en güçlü donanmalarını felce uğratan topçularımızı kumanda eden Miralay Talat burada yatıyor. Daha mektep sıralarında mertliği, tok sözlülüğü, temiz ahlakıyla arkadaşları arasında Sultanahmetli Küçük Talat adını alan Talat, mühendislikten çıktuktan sonra değişik görevlerde bulunarak derece derece yükseldi, Balkan Savaşı'nın sonlarına doğru Çanakkale Boğazı topçu liva komutanlığına tayin edildi. 18 Mart'ta, düşman donanmasının on sekizi birinci sınıf olmak üzere büyüklü küçüklü çok sayıda savaş gemisi Boğaz istihkâmlarını cehennem ateşleriyle boğmaya kalktıkları gün bütün topçu düellosunu idare etmiş olan Miralay Talat hiç şüphesiz bu büyük zaferin kahramanlarından biridir. Dünyaya hükmeden en büyük devletlerin kuvvetli donanmalarını mağlup eden birkaç dretnotunu batırıp birkaçını işe yaramaz hale getiren ve bu suretle vatani ve milli vazifesini kahramanca yapan Talat, Türk harp tarihinde büyük bir yer tutmuştur (...)

Ne hazindir ki 1936 yılında yapılan bu törenden sonra geçen zaman içinde herhangi bir anma töreni yapılmadığı gibi Miralay Mustafa Talat Bey'in mezarının yeri de unutulmuştur. Celalettin Kişmir, 18 Temmuz 1967 yılında Yeni Konya Gazetesi'nde uzun bir aradan sonra konuyu gündeme getirmiştir. Kişmir yazı-

sında, "Yeni yetişip gelirken duyardık. Bir Miralay Talat Bey vardı. Çanakkale Savaşları'nın en ünlü kişisi o idi. Yolda giderken herkes selam verirdi. Biz de selam verirdik. İhtiyarlığına rağmen askerlikten kalma bir dinçliği vardı..." ifadelerini kullanmıştır.

Yine aynı yazar 29 Mart 1971'de kaleme aldığı yazıda Miralay Talat Bey'i tekrar gündeme getirmiştir. Kişmir, yazısında şu ifadeleri kullanmıştır: "Ben daha çocuktum Sanırım ilkokula gidiyordum. Bir gün şehirde bir haber dolaştı. Rahmetli babam. "Miralay Talat Bey öldü" demişti. Kimdi bu Miralay Talat Bey? Gel zaman git zaman Miralay Talat'ın ben de bıraktığı iz, gittikçe büyüdü, biçimlendi ve anlam kazandı Sonradan Halkevi'ne devama başladığım günlerde Miralay Talat Bey'i daha yakından tanıma fırsatı buldum. Miralay Talat Bey, Çanakkale Savaşları'nda büyük kahramanlıklar gösteren bir vatan evladıydı (...)"

Miralay Mustafa Talat Bey'in mezarının tam yerini tespit çalışmalarımız uzun süre devam etti. Elde ettiğimiz bazı bilgiler bizi oldukça heyecanlandırmıştır. Ancak ülkemizde kayıt tutma geleneğinin eksikliği maalesef hevesimizi yarım bırakmıştır. Şöyle ki, Mustafa Talat Bey'in mezar ile ilgili yaptığımız çalışmalar sırasında, Mustafa Talat Bey'in Musalla Mezarlığı içindeki Şeyh Halifî Türbesi yanında Konya valilerinden İzzet Bey'in mezarının yakınına defnedildiği bilgisine ulaştık. Bu bilgi Mustafa Talat Bey ile ilgili bir evrakta el yazısı ile düşülmüş bir nottan elden edilmişti. Ancak 1950'lerde vali mezarlarının bir araya toplanması düşüncesiyle İzzet Bey'in mezarı olduğu yerden alınıp bugünkü yerine taşınmıştır. Dolayısıyla Mustafa Talat Bey'in mezarını tespit etmekteki en önemli ipucu ortadan kalmış oldu. Şeyh Halifî Türbesi civarında yaptığımız çalışmalar sonucunda yazılı bir taşta rastlanmamış ve taşları tahrip olan mezarlardan da haliyle bir sonuç elde edilememiştir.

Temennimiz Çanakkale Zaferi kahramanlarından Miralay Mustafa Talat Bey'i bağrından çıkarmış ve yine bağrına almış olan Konya'nın, bu kahramanın hatrasına sahip çıkmasıdır. Bundan sonraki 18 Mart Zaferi anmalarının 1936 yılında merhumun mezarı başında yapıldığı gibi, kendisi için yapılacak bir anıt veya yazıtın yanında yapılması ve Miralay Mustafa Talat'ın Konya ve Türkiye'deki gençlere tanıtılmasına sağlanmalıdır. Kendisinin madalyalarından ve fotoğraflarından oluşan bir de anı köşesi oluşturulabilir.

BİR ÇANAKKALE ŞEHİDİNE SESLENİŞ

**MUSTAFA
ARIKAN**

Çanakkale cephesinde Türk milletinin verdiği mücadele ve onun hâsıl ettiği sonuçlar yeni Türkiye'nin doğuşunun harcıncı yağurmuştur denilse yeridir. Yenilmez denilen büyük sömürge imparatorluğu İngiltere'nin dize getirildiği yer bu cephe'dir. Kazanılan zafer, sayısız kahramanlık hikâyesini içinde barındırır. Biz bu yazıda Çanakkale'de vatan toprağına karışan, bayrağımızın renginde sembolleşen şehitlerimizden Ahmet Tevfik'e ağabeyinin yazdığı şiirden bahsedeceğiz.

Ahmet Tevfik Çanakkale cephesinde sa-
vaşan bir ihtiyat zabıt vekilidir. Askerlik sa-
fahatına dair etraflı bir bilgi mevcut değildir.
Ekim 1914'te askere alınmıştır. Millî Savun-
ma Bakanlığı kaynaklarından 3. Kolordu 8.
Fırka 23. Alay 1. Tabur 2. Bölükte vazife yap-
tığı anlaşılmaktadır. 23 Temmuz 1331 (10
Ağustos 1915) tarihinde Conkbaşı'nda şehit
olmuştur.

İdris Sabih (Gezmen) kardeşinden iki yaş
büyük, 1890 doğumludur. Hukuk Fakültesin-
deki tahsili yarım kalmıştır. Aksaray Askerlik
Şubesinde 29 Temmuz 330 (10 Ağustos
1914) tarihinde silahaltına alınmıştır. Ocak
1915'te Irak cephesinde 6. Ordu emrine veril-
miş daha sonra Fahrettin Paşa komutasındaki
Hicaz Seferi Kuvvetlerinde görevlendirilmiştir.
Medine'de komutanının yanında bulun-
muş, özel kalem subaylığı vazifesini deruhte
etmiştir. Komutanı ile birlikte esir düşmüş,
Mısır'daki esir kamplarından 3 Mayıs 1920
tarihinde İstanbul'a dönebilmıştır. 18 Mart
1950'de İstanbul'da vefat etmiştir.

İdris Sabih eli kalem tutan bir şahsiyet-
tir ve gençliğinde dergilerde şiirleri, yazıları
yayınlanmıştır. Eser kamplarında çıkarılan
ve askerlerimizin elle yazıp teksir şeklinde
çoğalttıkları gazetelerde de yazılarına devam
etmiş; burada yazdığı bilinmeyen bir Çanak-
kale şiiri yakın yıllarda tarafımdan bir sem-
poziumda tanıtılmıştır. Onun millî duyguların-
ın oldukça kuvvetli, dönemin Türkcülük fikir
hareketinin müntesiplerinden olduğu anlaşıl-
maktadır. Ömer Seyfettin hece ile yazdığı gü-
zel şiirleri dolayısıyla onu takdir etmektedir.

Maalesef onun yazı hayatı askerliği ve esaret
hayatından sonra bitmiş görünmektedir.

Ağabey, kardeşinin şahadet haberini cep-
hede 6. Ordu'da görev yaparken almıştır. Bir
bayram arifesinde, belki de bayram günlerin-
de cephede alınan bu haber, şair ağabeyin
Kardeşime adlı şiiri yazmasına ve Çanakkale
harp edebiyatının, en güzel eserlerinden
birisini kazanmasına vesile olacaktır. Şiirde
lirizm, yaşanan yoğun duyguların bir şair
kaleminden mısralara dökülmesiyle hayat
bulmaktadır.

O şiirine sitemle başlıyor. Kardeşi kendi-
sinden önce şehit olarak sıralı ölüm arzusu
hilafına hareket etmiş, "sırayı saygıyı" unut-
muştur. İdris Sabih kendisinden iki yaş bü-
yüktür ve şahadet/ölüm önce ona gelmelidir:

"O kadar yandı mı bağrım ey çocuk?

Ecelin sunduğu şarabı içtin!

Sırayı saygıyı unuttun çabuk.

Sebeb ne ağandan ileri geçtin?"

Tevfik hayatının baharında, yirmi üç ya-
şında onu bırakıp gitmiştir. Bütün bir tabiat,
onun güzellikleri kardeşinin şahadetiyle üzü-
lecek, onun kederini paylaşacaktır:

"Yirmi üç baharı kavuran ateş

Güllerin kalbini dağlasa çok mu?

Bir parça şebneme susadı güneş,

Sümbüller sararsa hakları yok mu?"

Ahmet Tevfik 1915 Ramazan'ında bay-
rama iki gün kala perşembe günü şehit düş-
müştür. Ardında kalanlar artık "acı bir şeker
bayramı" yapacaklardır:

"Yurduna son damla kanını verdin,

Ah cömert kardeşim sana pek yazık!

El fitre verdi sen canını verdin,

Ne acı bir şeker bayramı yaptık!"

Cephe'deki oğlunun şahadet haberiyle
gözyaşı dökülecek anası bile yoktur. O şehit
olacak ama "zavallı anne vatan" gülecektir.
Başkaları onu anacak, onun için gül suyu da-
ğıtacaktır:

"Yâd eller dağtıtı halka gül suyu,
Yok sana gözyaşı dökecek anan!
Kardeşim üzülme sen rahat uyu,
Ne mutlu gültüyor zavallı vatan!"

Genç Tevfik'in sinesi; Akif'in söyleyişiyile "cehennem olsa gelen" sönecek bir göğüs, serhat boylarını tutan geçilmez sarp dağlar, kale olacaktır. Çanakkale cephesini geçilmez yapan bu genç askerin henüz "kaşından daha çok bıyığı" bile yoktur. Büyük şair Mehmet Akif'in bu dörtlüğün son iki mısramı çok beğendiği söylenmektedir:

"Bir çile ipekten yumuşak sinen
Serhaddi tuttu sarp balkanlar gibi;
Kaşından daha çok bıyığın yokken
Döğüşün yeveli aslanlar gibi!..."

Her Türk askeri gibi, Çanakkale'de süngüsüyle, kanyla, canını vererek destan yazan kahramanlardan birisi olan Tevfik'in destanı henüz kalemlerden çıkmamıştır. Onlar alkışlanmaktan utanan, yaptıklarıyla övünmeyen kahramanlardır:

"Ne beyaz bir mermer, ne biraz yıldız;
Nerede yaptığın o altın destan?
Sürekli alkıştan utanan adsız,
Koca şehnamene konmamış imzan!"
Şehit Tevfik'in kabrini aramak beyhüde-

dir; o artık, Cenâb-ı Allah'ın şehitler için ayırdığı yüce makamdadır:

"Ne kadar aradım senin kabrini,
Yok diye boynunu büktü her çiçek.
Yanıldım kardeşim başışla beni,
Sen arzdan semâyâya naklettin gerçek!..."

İdris Sabih'in Kardeşime şiiri ilk defa 1916 yılında Harp Mecmuasında yayınlanmış ve şiirin yanına Tevfik'in bir de resmi konmuştur. Şehit Ahmet Tevfik, ağabeyinin şiiri ile unutulmayan Çanakkale şehitleri arasına girmiş; bazen, bu şiirden alıntılarla kendisinden bahsedilmiştir. Bu şiirin, Akif'in şaheseri Çanakkale Şehitlerine diye bilinen şiirinden sonra, yazılmış en güzel Çanakkale şiirlerinden birisidir ve cephede, Medine'de savaşan ağabeyi tarafından yazılmış olmak bakımından da ayrıca değerlidir.

İdris Sabih ve kardeşi Ahmet Tevfik'in şahsında bu vatan için can veren, kan döken, esir kamplarında hürriyetsiz yıllar yaşayan ecdadımızı rahmet ve minnetle yâd ediyorum. Mekânları cennettir, inşallah.

* Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, marikan@selcuk.edu.tr

ATSIZ'IN ÇANAKKALE SAVAŞLARI ÜZERİNE DÜŞÜNCELERİ

ANUŞ
GÖKCE

Çanakkale Savaşlarının Türk ve dünya tarihi üzerindeki etkileri çok büyüktür. Bu savaş dünyada görülen en kanlı savaşlardan biridir. Türk milletinin gençlerinin tamamının, okur-yazar kültür insanlarının ve ordunun subay ve genç kadrolarının büyük bir kısmının yok edildiği, "gök ekinlerinin biçildiği", geleceğinin karartıldığı bu savaşta ülkemizi işgale gelen devletlerin de çok büyük kayıpları olmuştur.

Birinci Cihan Harbi ve Çanakkale Cephe Savaşlarıyla ilgili o devre şahitlik etmiş olan devlet adamlarının ve komutanların pek çok hatıraları yayınlanmıştır. Bunlar birinci el kaynak konumundadır. Yabancı devlet adamlarının ve yazarlarının da eserleri Türkçeye kazandırılmıştır. Bizde de 1914'te kurulan harp tarihi dairesinin vesikaları yayınlanmıştır. Savaş bittiği zaman 10-11 yaşlarında bir delikanlı olan Hüseyin Nihal Atsız da Türk tarihi ve edebiyatıyla ilgili yakından ilgilenmiş, milli gururumuz olan zafer ve galibiyetlerimizi övünçle kutlamamız, yenilgilerimizi ve acılarımızı da ağıtla yâd etmemiz gerektiği yazdığı makalelerinde dile getirmiştir.

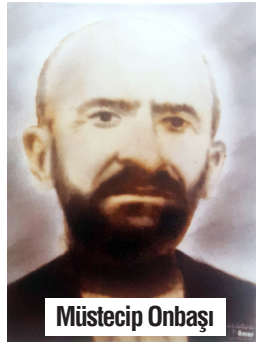
Bugün Çanakkale Deniz Savaşları'nın 107. Yıl dönümü. Böyle büyük bir zaferin milli bir şuurla kutlanması, Türk milletinin varlık sebebinin unutmaması için biz de çorbada tuzumuz olsun istedik. Bu maksatla Hüseyin Nihal Atsız'ın Çanakkale Savaşlarıyla ilgili makalelerini, şiirlerini bir incelemeye tabi tutacağız.

Nihal Atsız, "Büyük Günler" adlı makalesinde büyük olan günlerin milletçe anılmasını, yâd edilmesini ister. Büyük günleri şöyle açıklıyor: "Büyük günler milletlerin hayatında dönüm noktası olan günlerdir. Bunlar zafer ve galibiyetlerimiz ve bozgun ve yenilgilerimizdir. Zafer ve galibiyetlerimiz milletçe coşku ile kutlanmalı, baskın ve bozgunlarımız da yas ve ağıt ile anılmalıdır. Bir millet bunları anmakla ne kazanır diye şüpheye düşmek doğru değildir. Şüphesiz bunlardan maddi olarak bir şey kazanmaz. Fakat manevi

olarak bir şey kazanır ki onun değeri hiçbir şeyle ölçülemez. Bu kazanç milletin kendine güvenmesidir. Geçmişinde büyük günleri olan millet gelecekte de olacağına inanır. Geçmişindeki kara günleri anarken, düşmanlarını unutmuyarak ileride aynı baskın ve bozguna uğramamak için tedbirler alır. Büyük insanların doğum günlerini kutlamak ve ölümlerini anmakla, kendine hizmet etmiş olan kahramanlara vefa borcunu ödemiş; yani ahlâklı bir davranışta bulunmuş olur. Bir milletin ölümlerini saygı ile anması, ileride de büyükler yetiştireceğinin müjdecisidir. Millet için şahsî menfaat gütmenden fedakârlık edenlerin hizmeti büyükse onlar milletin hatırasında yer almaya lâyık kahramanlardır. Bunun için büyük bir mevkide bulunmaya gerek yoktur. Bazen bir erin hizmeti birçok rütbelilerin hizmetinden daha büyük olmuştur. Çanakkale savaşlarındaki Mehmet Çavuş* ve Müstecip Onbaşı** gibi.

Bir milletin tarihindeki büyük günler içinde en şanlı olanlar en kanlı olanlardır. Nasıl fertler çok yoruldukları zaman en çok mükâfata hak kazanıyorlarsa milletler de en çok kan döktükleri zaman en büyük sonucu alırlar. Bazen tarihte çok kan pahasına kazanıldığı halde mükâfatu alınmamış gibi gözükten zaferler vardır.

Onların büyük neticesini görmek için tarihin iç yüzüne dikkatle bakmak lâzımdır. Mesela kahramanlıkların boşuna harcandığı sanılan Çanakkale savaşlarında Türk ırkı o kadar kan dökme-seydi Rusya devrilemeyecek, savaş dört yıl uzamayacak ve biz yenildiğimiz halde Rusya ayakta olduğu için Kurtuluş Savaşı yapılamayacak ve Türkiye haritadan silinecekti." (Atsız, Hüseyin Nihal, Türk Tarihinde Meseleler, s.92 vd., Ötügen Yay., 3. Baskı, İstanbul-1980)

Müstecip Onbaşı

1932 yılının Atsız mecmuasında "Çanak-kale Savaşı" adlı makalesinde Çanakkale zafe-rinin niçin devlet ve milletçe kutlanmadığını, gereken önemin verilmediğini ifade etmekte-dir.

Bazı üniversiteli gençlerin katıldığı, lau-bali bir şekilde cazbant eşliğinde Gülcemal vapuruyla seyahat edildiğini, cephelerin uzak-tan seyredildiğini, karaya çıkıp da şehitlerimi-zin mekanlarını ziyaret edilmediğinden esefle bahseder. Onun, gençliğe seslenişi, vatanını, milletini seven her Türk için bir ulti-matom niteliğindedir.

"Ey Türk gençliği! Çanakkale senin vata-nındır... 18 yıl önce orada nispet-siz ve korkunç bir boğuşma oldu. Bir tarafta her türlü vesaitle pusatlanmış soğuk kanlı İngilizler, çe-vik Avusturyalılar, sporcu Yeni Zelandlılar, korkunç Senegalliler, vahşi Hintliler, insanla maymun arasında dehşetli bir mahlûk olan Maûrîler, Martinikliler diğer tarafta da sessiz ve gösterişsiz Türkler vardı. Bu korkunç bo-ğuşmayı harikulade kahramanlıklarıyla senin kanından olan Türkler kazandı. Fakat ne korkunç tecellidir ki 18 yıl geçtikten sonra orada yeniden düşmanların abideleri yükseliyor... Senin vatanında düşman abideleri... Buna nasıl katlanıyorsun Türk genci? Diyelim ki paran olmadığı için onlara lâyük bir taş dike-medin! Fakat yılda bir defa oraya gidecek ka-dar kendinde kuvvet de bulamıyor musun? Türk genci! Yurdunda mektepler açılmasını, yolların yapılmasını, fabrika bacalarının tüt-mesini devletten bekleyebilirsin! Fakat büyük ölülerine hürmet merasimi yapmak icap etti mi devlet senin gerinde kalmalıdır. Her yıl muntazaman bir küt-le halinde İstanbul'dan kalkıp yaya olarak Çanakkale'ye gitsen, kanlı boğuşma sahalarını gezsen ve orada mertlik dersi alsan nasıl olur?" diyen Atsız Çanakka-le muharebelerini anlatan bir yazıyla ma-kalesine devam ediyor. (Atsız, H. Nihal, Atsız Basılmayan Makaleler, "Çanakkale Savaşı", s.170 vd., Togan Yay. İst. Temmuz 2012)

Türk gençliğinin vurdumduymazlığını, tarih ve milli şuurdan yoksunluğunu eleştir-mekte, onlara yol göstermektedir. Çanakkale, Sakarya ve Dumlupınar zaferleri bizim övünç kaynağımızdır, milli birlik ve dayanışma açı-sından ders çıkaracağımız eşsiz zaferlerimiz-dir.

Nihal Atsız, "Çanakkale'ye Yürüyüş" adlı gezi yazısında da Türk gençlerine tarihine,

milliyetine, zaferlerine, şehit ve gazilerine sa-hip çıkmasını öğütlemektedir. Türk gençliği-ne hitabını yenilemiştir.

Atsız, bu makalesinde Çanakkale Savaş-larının Türk ve dünya tarihinde bir dönüm noktası olduğunu ifade ederek Çanakkale Sa-vaşları'nın Türk ve Dünya tarihinde Sakarya ve Dumlupınar'dan daha ehemmiyetli oldu-ğunu vurgulamakta ve şöyle demektedir:

"Türk tarihini dolduran büyük zaferler arasında Dumlupınar da dâhil olduğu halde hiç birisi Çanakkale Zaferi kadar katı netice-li olmamıştır. Çanakkale müdafaası Sakarya müdafaasının ve Dumlupınar taarruzun ana-sıdır. Çanakkale müdafaası olmasaydı cihan savaşı iki yılda bitecek ve Türkiye ortadan kalkacaktı. Türkiye ortadan kalktıktan sonra da bir Sakarya, bir Dumlupınar olmayacaktı.

Çanakkale müdafaası manevî ve ahlâkî bakımından da büyük bir eserdir. Bu müda-faa madde bolluğunun, vesait zenginliğinin savaşta "her şey" olmadığını ispat etmiş ve Türk milletinin bütün cihanda baş dövüşçü ve birinci asker olduğunu ortaya koymuştur."

Atsız, Türkiye'de 18 yıl geçmeden milli mücadele ruhunun çökertildiğini, milli zafer-lerimizin unutturulmaya çalışıldığını esefle ifade etmektedir:

"...Düşmanlarımızın en yaygaracısı olan Fransızların bile itiraf ettikleri bu Türk kah-ramanlığı ve bu kahramanlığın doğurduğu Çanakkale destanı acaba unutuluyor mu? Hayır, bu destan unutulamaz. Fakat öyleyse niçin bunu milletçe kutlamak hâlâ aklımıza gelmiyor. Sporcularımızın seyahatleriyle bü-tün matbuat ve memleket daima ve her za-man alâkadar oluyor. Moruk bir gazetecinin milli bir süs vererek kendi keyfi için seçtiği Türk güzelini teşyi için gençlik işini gücünü bırakıp istasyona koşuyor. Fakat iş bizi bu gün yaşatan ölülere ihtiram bahsine gelince kimsede hareket görülüyor. En fazla yapı-lan şey Gülcemal'e binip cazbant dinleyerek ve rakı içerek Seddülbahir'e ve Arburnu'na gitmek, uzaktan savaş sahalarına bakmak ve vatanpervârene nutuklar vermekten ibaret kalıyor. Halbuki Çanakkale böyle mi ziyaret olunmalıydı. Dünyanın en uzak yerlerinden, Yeni Zelanda'dan kalkıp Gelibolu'ya ölülerini ziyarete gelen düşmanlarımızla, bir adımlık yola üşenen bizler arasında ne büyük bir ay-nılık var..." (Atsız, Çanakkale'ye Yürüyüş (www.nihal atsız.com, s.1, pdf)

Atsız, "Çanakkale'ye Yürüyüş" makalesinde o yıl gene Gülcemal vapuruyla Çanakkale Savaş cephelerinin denizden uzaktan seyredilerek kutlandığı belirtilikten sonra mezarlıkların mutlaka karaya çıkılarak ziyaret edilmesi gerektiğini ifade eder. Arkadaşı Dolunay'ın sadece karaya çıkmakla yetinilmeyeceğini, yürüyüşün yaya olarak İstanbul'dan başlatılması gerektiğini hakkındaki görüşe katılan Atsız, yürüyüşe çıkacak olan arkadaşlarını özel olarak seçer ve bir gezi tertipler: "...Biz Çanakkale yürüyüşünü bir askerlik dersi olarak, bir milli din bilerek ölümlerimize karşı kutlu bir borç tanıyarak yaptık. Sırtında 20 kiloluk yükü taşırken Tolunay 'cepheye cephaneye taşıyormuşum gibi geliyor' diyor Tolunay bence Türk kadınının temsil ediyordu... Türk kanının yarattığı bir mucize olan Çanakkale'yi saygılamak gerekti mi saygılamaya gelenler de Türk kanı olmalıydı. Çanakkale zaferini kanunların ve içtimaiyet ilminin kansız taraftarlarının anlattığı gibi ` Türk millet, içinde Kürt'ünden Yahudi'sine kadar hepsini ihtiva eden melez bir topluluk değil Türk ırkı kazanmıştı. Bunun için oraya yalnız Türkler gelmeliydi...` der.

Atsız'ın Türk milleti tabiri Ziya Gökalp'in millet tabirinden tamamen farklıdır. Ziya Gökalp, "dili dilime dini dinime uyan herkes Türk milletinin birer ferdidir" derken Atsız, milleti oluşturan fertlerde kan bağına önem verir. Atsız'ın o dönemin şartlarına göre Türk milletini Türk ırkından ibaret görmesinden daha makul ne olabilir ki. İmparatorluk dağılmış, sadece Türkler ile meskûn olan Türkiye kalmıştı.

Nihal Atsız, 3 Ağustos 1933'te düzenle-

dikleri Çanakkale gezisinde ilk olarak Anadolu yakasındaki tabyaları gezerler. Çanakkale şehri çok garip bulur. Şehir halkının yaşayışlarını, konuşmalarını ve nüfusun kozmopolit olmasından hoşlanmaz. " Çanakkale'ye 4 Ağustos sabahı, saat 9.30 sularında çıktık. Öğleye kadar Çanakkale'yi gezdik. Türk tarihinde büyük bir dönümün, şanlı bir müdafanın, insanlığın gücü üstündeki kahramanlıkların remizi olan bu şehir, ne yazık ki tam bir Türk yüzü göstermiyor..." (Çanakkale'ye Yürüyüş, s.2

Atsız, Çanakkale'nin melez yapısına bakarak milleti oluşturan esas unsurun dil değil kan olduğu hükmüne varıyor: "...**Kanaatimiz iman şekline geldi ki: Türk milletinin esas dil değil ırk ve kan olmalıdır. Zarar yok az olalım, azalalım. Fakat temiz ve öz kalalım. Azlık ve özlükleriyle değil midir ki Türkler bütün cihanı doldurmuşlardı? Biz kovayı doldurmak istiyoruz diye onun içine bulduğumuz her mayii katarsak onun adı "su" mu olacaktır?... Türk'ün kanına yabancı kan ekleme de tarihin ona verdiği fizyolojik büyüklükleri sulandırmak ve azaltmak demektir. Maddî ve manevî veraset ilmin kabul ettiği bir hakikattir değil mi? O halde milletin terbiye mahsulü olduğunu iddia etmek ahmaklık değil midir? ..."**

Seddülbahir'e çıkan Atsız ve arkadaşları cepheleri gezmeye başlıyorlar. Hem geziyorlar hem de milli duyguyu yükseltecek marşlar söylüyorlar, şiirler okuyorlar. Atsız, Ziya Gökalp'in millet telakkisine katılmasa da Turancılık ülküsünün bizi kurtaracak ve yükseltecek olan yegâne yol olduğunu söylüyor.

Turancılık ülküsü... Bizi kurtaracak ve yükseltecek biricik yol... İradesi zayıf olanların, damarlarındaki kan öz Türk olmayanların korktuğu uzun yol... Hangi ülkü emeksiz, kansız, barutsuz ve demirsiz elde edilmiştir?

Anadolu sevgili yurttur. Fakat Anadolu-culuk ülkü olamaz. Ülkü asırlara bakan, hayal âlemine benzeyen, korkunç yollardan sonra varlabilecek bir KIZIL ELMA'dır. Bütün insanları birleştirmek gibi saçma bir rüyanın ardında koşanlar yahut para öğenderesiyle dürtüşlenip koşturulanlar, tarihte birkaç defa birleşmiş olan Türklerin yeniden birleşmesi düşüncesine güledursunlar. Bu gülüşün ardında kendi melezliğinin yahut gayrı Türklüğünün korkusunu duymak vardır. Dünyada Türk olan bir insan için bütün Türkleri bir görmekten tabii ne olabilir?... Bütün Türkleri bir görmek istemeyen Türk olmayanlardır." (Çanakkale'ye Yürüyüş, s.4)

Atsız, Seddülbahir'i gezerken duyularını şöyle dile getiriyor: "5 Ağustos Cumartesi günü sabahleyin etrafi gezdik. Burada imparatorluk Türkiye'sinin harap tabyaları var. Sahilde Türk-İtalyan savaşına ait küçük bir abide yükseliyor. Bir metre murabba taştan bir kaide üzerinde yine taştan ve bir metre yüksekliğinde bir sütun... Daha üzerinde de aşağı yukarı 28'lik veya 30.5'luk bir gülle... Taşın üzerinde şunlar yazılı: Doğuya bakan yüzünde: İtalyan bombardımanı hatırası... Cenuba bakan yüzünde: 4 Nisan 1328 Perşembe... Batıya bakan yüzünde: İtalyan mermisinin nokta-i sukutu... Şimale bakan yüzünde: 1 Cemaziyülevvele 1330... Fakat bu âbide bakımsızlıktan az çok harap. Hey gidi koca Çanakkale hey! İtalyanlar da kancıkça Trablusgarp'a saldırdıkları zaman yine seni zorlamışlardı; fakat senden zorla geçmenin imkânı var mı?... İşte onların daha kabadayılarını da sana saldırdılar ve onlar da aynı dersi aldılar... Yarın da belki daha kabadayılar gelececek... Onlara da biz aynı dersi vereceğiz... Çanakkale, sen yabancılara tarihin ebedi bir ihtarı halinde kalacaksın..." (Çanakkale'ye Yürüyüş, s.5)

Seddülbahir'den ayrılırken İngiliz ve Fransızların yükselen görkemli abideleri karşısında Atsız düşmanların mutlaka Türk'ün yumruğunu yiyeceğini ifade etmiştir:

"Yol alırken Seddülbahir'den sonra ilk yükselen tepe üzerinde ilk büyük İngiliz âbidesini gördük. 15 metre yüksekliğinde olan bu âbide kâmilan İngiliz atlarıyla doluydu. Ba-

tan gemisinden ölen neferine kadar savaşa ait her türlü teferruat kaydeden bu âbide hakikaten bir sanat eseri idi. Fakat bu, sanatın öyle hazin bir cepheden tecellisi idi ki burada bir şeref remzi olarak değil, en kanlı bir bozgun timsali olarak yükseliyordu... Niğbolu'da, Akkâ'da yumruğumuzu yiyen Fransızlar, her kara günümüzde yurdumuza sarkıntılık eden, fakat pay olarak ancak bir yağın kanlı vatandaşla dönen İngilizler bunu haykırsalar da muhakkak ki sonunda Türk gücüne yenileceklerdi..."

Kirte'ye doğru yol alırken etrafta hep mermi ve savaş kalıntılara rastlıyorlar. Bir harman yerinde Türk halkının misafir-perverlikleriyle, samimi davranışlarıyla karşılaşılıyorlar. Bütün köylünün bu topraklarda yükselen düşman abidelerine diş bileceklerini şöyle ifade ediyor: "

Birisi 57'nci piyade alayından, birisi de topçu çavuşu olan bu iki eski askere sorduk: "Dayı! Bu gavur âbidelerini niçin yıkıyor-sunuz?" birdenbire yüzleri aynı mânâ ile gölgelendi. Zorla gülümsediler: "Hükümetimiz kuvvetlensin inşallah o da olur edendi!"... Bu cevap gönüllerimizi, zaferde duyulan bir sevinçle, sevindirdi..." (Çanakkale'ye Yürüyüş, s.6)

Atsız ve ekibi harap ve boş olan Kirte'den çıktuktan sonra yolda acele ile yapılmış ve harap vaziyette olan bir Türk abidesine rastlıyorlar. "Düşmana 11 bin mermi atan bu kahramanın abidesi rast gele taşların yığılmasıyla elde edilmiş. İnsanın kendini avundurmak için tevazua atfetmek, Türk erlerinin gösterişsizliğine yaklaşımak istediği bu yağınlar çok acı olarak "biz kayıtsızlıktan doğduk" diye haykırıyorlardı. Gönümüzdeki derin sızı büyüyor, kızıl alevleriyle uzaklarda yılan gibi başkaldıran düşman âbidelerini sarmak istiyordu. Ve dumanlı gözlerimizle yıkılmak üzere olan yazısını okuyoruz:

1330 – 1331 Mukaddes emeller uğrun-da fevkalâde şecaat ve fedakârlıkla muharebe etmiş olan müstakil Alay 56 seri ateşli 10,5'luk sahra obüs bataryasının hâtıra-ı zaferidir. Attığı mermi 11.000. Sağ tarafımızda yükselen bir tepe üzerinde Türk ölülerini toplu olarak gösteren ilk mezar var. Hafif meyli turmandık. Eski bir parmaklık içinde bir Türk zabitanın, Mustafa Beyin mezarı... Sonra, sürülmüş bir tarladan hiç farkı olmayan mezarlığa dünyanın en büyük şaşkınlığı ve kini ile baktık. (Çanakkale'ye Yürüyüş, s. 7)

Ziğünder'e'yi, Davutpaşa Çiftliğini, Kabatepe'yi gezen ekip Tekçam'daki anıtın Türk bekçisi Kadri Çavuş'un evinde konaklıyorlar. Ertesi gün Mehmet Çavuş'a doğru yol alıyorlar. Mehmet Çavuş'ta türbenin bakımsızlığı Atsız ve ekibini çok duygulandırıyor.

"...**Mehmet Çavuş'un türbesini görünce ve bu bakımsızlık ve gösterişsizliğin karşısında irkildim. Arkadaşlarımdan, karımdan, kardeşlerimden ve en yürekte yoldaşımdan gizlemek istediğim göz yaşlarımı saklayabilmek için arkamı döndüm ve yüzümü rüzgâra verdim... Düşündüm ki dünyada kahramanlıkla hiçbir yakınlığı, hiçbir münasebeti olmayan düşmanlar için böyle âbideler yapılırsa Mehmet Çavuş için ne dikilmeliydi?... Beynimin içinde dev gibi düşünceler birbirine takıldı. Mehmet Çavuş kahramanlığını bildiğimiz erlerden biriydi. Ya kahramanlığını bilemediklerimiz? Ya hiçbir iz bırakmadan şehit düşen milyonlarca atsız kahraman için neler yapmalıydık? ..."** (Çanakale'ye Yürüyüş, s. 10)

7 Ağustos'ta Arıburnu'na ulaşan Atsız ve ekibi buradaki iskelelerde pek çok demir enkazına rastlıyorlar. Buradaki anıtların bekçileri anıtlar hakkında bilgi veriyorlar: "**Dar boğazlardan, tozlu sırtlardan Arıburnu'na iniyoruz. Burada 5 - 10 evli bir balıkçı köyü var... Bu köyün sakinleri hep abide bekçileri... Başlarında bir beyaz Rus varmış... Burada bekçilerden toplu olarak abideler hakkında izahat istedik. Tam 31 tane saydılar.**" Ertesi gün Mehmet Çavuş'a doğru tekrar yola çıkıyorlar. Mehmet Çavuş'u ikinci kez ziyaret ettikten sonra Conk Bayırını'nı çıkıyorlar. "...**Saat 11'de Conk Bayırının en hâkim yerine gelmiştik. Bu nokta yarımada'nın sağ ve sol cenahını kâmilten görüyordu. Her iki taraftan da denize bakabilen bu yerde de bir düşman abidesi yükseliyordu. Takriben 16 metre yüksekliğinde Yeni Zelant abidesi... Ve şimal yüzünde şunlar kazılmıştı: Türkçesi: Yeni Zelant sefer kuvvetli askerlerinin şerefine, 8 Ağustos 1915. dünyanın sonsuz uçlarından. Bu yabancılar için abide dikiliyordu? Uzak yerlerden geldikleri için mi? Bunlar bir zafer mi kazanmışlardı? Her yerde gördüğümüz irili ufaklı İngiliz mezarlarının üzerinde onların "ebedi hatırası"ndan bahsolunuyordu. Halbuki onlar buna layık mı idi? ..."** (Çanakale'ye Yürüyüş, s.12)

Anafarta köyünde 27 Temmuz 1331'de-

İngilizlerin üstün kuvvetlerine karşı bir avuç bölüğüyle karşı koyan ve şehadet şerbetini içen Yahya Hayati Efendi'nin mezarını gezen Atsız ve ekibi marşlar söyleyerek Büyük Anafarta köyüne yaklaştıklarında küçük bir çocuğun ağlayarak anasına doğru koştuğunu görüyorlar. Kendilerini tanıntıca kadının onları köye götürüyor. Köylüler onları ağırılıyorlar. Köyün muallimi okulu gezdiriyor. Sınıfta bir Atatürk resmi ve harp sahalarından toplanan mermi ve bomba koleksiyonu ziyaretçileri büyüler. Atsız, bunları nasıl tedarik ettiklerini sorduğu zaman aldığı cevap karşısında hayranlığını gizleyemez. "...Bazı günler çocuklarla küçük gezintiler yaptıklarını, bu gezintilerde hem savaş artıklarını topladıklarını hem de onlara izahat verdiklerini anlattı..." O geceyi köyde geçiren ekip 120 yaşındaki Hatice Nine'nin köyde tek sağlam kalan evine doğru yol alıyorlar. Akşam kahvede savaşa katılan gazilerin kahramanlık destanlarını dinleyerek geceyi geçiriyorlar. 104 hane ve 504 kişinin yaşadığı köyde büyük bir misafirperverlik örneğiyle karşılaşıyorlar. Köylü el birliğiyle yemek yapmışlar Ertesi gün yolculuk için de yolluk hazırlamışlar. Köyün tek bakkalının da Yahudi olduğunu öğrenen Atsız ve ekibi bu olaya son derece üzülüyorlar. "...Yahudi'nin ne iş yaptığını sorduk: Bakkal, dedi. Hepimiz acıyla irkildik. Hâlâ mı bezirgân? Hâlâ mı Türk'ü maddi olarak kemirmeye yeltenmekteisin? Ama iyi bil ki bu senin son kımıldanıştındır. Artık ne Türk şehirlisi ne Türk köylüsü, daha doğrusu damarlarında temiz Türk kanı taşıyanların elinde oyuncak olmayacaklardır..." (**Çanakale'ye Yürüyüş, s.13**)

Kurucadere tarihiyle Maydos'a ulaşan Atsız ve ekibi Kilitbahir'e dönüyorlar. Kilitbahir'den motorla karşıya geçiyorlar ve Anadolu'daki tabyaları geziyorlar. Anadolu yakasından Gelibolu'daki düşman abidelerini seyreden Atsız, duygu ve düşüncelerini öyle ifade ediyor: "Karşımızda Çanakale uzanıyor. Şimal yüzünü örten tepede beyaz taşla 18 Mart 1915 tarihi yazılı... Cenup yoluna bakarken bu sırttaki tarih buraya gemisiyle giren her İngiliz ve Fransız kaptanına daima şunu söyleyecek: "Siz buradan ya dost olarak yahut da kallesçe geçebilirsiniz... Gücünüzle, asla!... 18 Mart 1915, Türk kanının yarattığı bir gün... Ne pahasına olursa olsun saldıran düşmanın çelik yürekler, yalçın dayanışlar karşısında eridiği, kırıldığı gün..."

Türk'ü bir kere daha tanıtan, onu tarihte bir kere daha kudretle yaşatan bir gün: 18 Mart 1915... Karşı sirtlarda yalnız Türk'ün olan, son Türk dünyada yaşarken Türk adını taşıyacak olan karşı sirtlarda kırmızı tuğlayla kızıl bayrağımız gözüktüyor... 18 Mart 1915 ve bayrağımız... Bu iki sırt arasında geçerken yükselen abidelerine rağmen eğilen, kızaran düşman başları..." (Çanakkale'ye Yürüyüş, s.15)

Hüseyin Nihal Atsız, Çanakkale'ye yürüyüş adlı gezi yazısını birçok kahramanlık şiirleriyle süsler: Semih Rifat'ın; "Yaşlı gittim şen geldim/Aç koynunu ben beldim/Bana bir yudum su ver/ Çok uzak yoldan geldim". Arkadaşı Tolunay'ın; "Asırlar bize yaştı/Kemal ülkeye baştı/Bize yol göster Kemal/Anayurda ulaştı...", "Doğu giydiyse kara/Yasla dolmamalısın/Hayatınca yarımkı/ Bir savaşın malısın..." . Kızıl elma ülküsü "Asya Bozkurt olacak/Rus'un benzi solacak/ Olukça kan akacak/İlk yurt bizim olacak..." gibi kahramanlık şiirleriyle beyni bozuk fikirlerle uyuşmuş olan Türk gençlerine milli bir şuur vermek istemiştir. Yazının sonuna da kendisinin "Toprak ve Mazi" şiirini ekleyerek milli duyguların harekete geçmesini sağlamıştır. "Gel arkadaş gel seninle az dertleşelim/Okuyarak hayat dene koca kitabı/Gönüldeki yaraları biraz deşelim... Anafartalar cephesinde kim durdurdu en son/ İlk dayağı kimden yedi Napolyon... Arkasında olmasaydı şanlı mazi/Bu millet çıkar mıydı bir büyük GAZİ?"...(Çanakkale'ye Yürüyüş, s.19 vd.)

Atsız'ın Çanakkale'ye özel olarak yazılmış bir şiirine rastlayamadım. Yalnız bazı şiirlerinde Çanakkale'ye atıfta bulunmuştur.

"Yarının Türküsü"... "Köprüköy'den

Plevne'den gelen ses nedir?/ Çanakkale şehitleri dirildiler mi?/ Çocuklarda yeni doğan bu heves nedir?/ Kocamışlar bir sır için gençlik diler mi?" (Atsız, H. Nihal, Yolların Sonu, s.16, pdf). "Asker Kardeşlerime"... "Savaşmaktan kaçınır kim varsa alını kara/ Kan dökmeyi bilenler hükmeder topraklara/ Kazanmanın sırrını bilmiyorsan git, ara!/ "Çanakkale" ufkunda "Sakarya" toprağında/ (Yolların Sonu, s.39)

*Mehmet Çavuş: 1878 doğumlu Bigalı Mehmet Çavuş, 18 Mart 1915'te İngiliz birliklerinin çıkartma yaptığı Seddülbahir'de İngilizlere karşı yaptığı kahramanlıklarıyla ünlüdür. Çatışma sırasında tüfeği tutukluk yapınca düşmana taş atarak savaşı sürdüren Mehmet Çavuş, bir istihkâm küreğiyle askerlerini hücumu kaldırmış; 20 ölü 25 yaralı zayıf at veren İngilizleri geri püskürtmüştür.

**Müstecip Onbaşı: 1891 Bursa Orhaniye'li doğumlu Müstecip Onbaşı 30 Ekim 1915'te Kilitbahir'de nöbet tutarken Çanakkale Boğazından geçmekte olan Fransız denizaltısı Turquois'13. top atışıyla vurdu. Preskobundan vurulan gemi bir daha dalış yapamadı ve 28 mürettebatı ve silah ve teçhizatıyla teslim oldu.

SONUÇ

Hüseyin Nihal Atsız'ın Çanakkale yazılarıyla ilgili makalelerini elimizden geldiği kadar incelemeye çalıştık. Belki bazı eksikliklerimiz olmuştur. Maksadım ahkâm kesmek değil, Çanakkale Savaşları, cephele ve orada yatan şehitlerimize saygı gösterilmesi hususunda Atsız Hoca'nın yürek sızısını, milli hassasiyetini yeterince duyurdu bildiysek ne mutlu bize!

Çanakkale'de ve tüm cephelede şehit ve gazi olan kahraman ecdadımızı, komutanlarımız saygı ve rahmetle anıyorum. Mekânları cennet olsun.

ACZİMİN GİRYESİ

DÜNYA
*Hiçbir şeyi hakir görme insan isen eğer,
Küçük bir karnca da olsa el uzat, değer.*

(Ahmet Sevgi)

**Ahmet
Sevgi**

ÇANAKKALE SAVAŞININ DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

**PROF. DR
AHMET
SEVGİ**

Çanakkale Harbi bizim için bir ölüm kalım savaşı idi. Maazallah, Çanakkale’de mağlup olsaydık sanırım bugün Anadolu’da başkaları olurdu. İşte bunun içindir ki Mehmet Âkif, Çanakkale muharebesiyle “Bedir Savaşı” arasında bir ilgi kurarak Mehmetçiğe şöyle seslenir:

*Ey bu topraklar için toprağa düşmüş asker!
Gökten ecdâd inerek öpse o pâk alnı deşer.
Ne büyüksün ki kanın kurtarıyor TEVHİDİ
Bedr’in arslanları ancak bu kadar şanlı idi.”*

Basit bir benzetme gibi görünen Âkif’in bu ifâdeleri aslında büyük bir hakikate işaret etmektedir. Müslümanlar Bedir’de mağlup olsalardı ne olurdu biliyor musunuz? Müminlerin ocağı Medine düşer ve İslâm güneşi daha doğmadan batmaya mahkûm olurdu. Aynı şekilde, şâyet düşman Çanakkale’de o gün muvaffak olsaydı başta İstanbul olmak üzere bütün İslâm dünyası işgâl edilerek ezân-ı Muhammedî susturulacaktı.

Bu acı gerçeği önceden gören Mehmetçik 250 bin şehit pahasına yurdunu düşmana çiğnetmedi. Dolayısıyla, M. Âkif’in söz konusu benzetmesi hence yerindedir, yadırganmamalı...

Mehmetçik Çanakkale’de sadece bir zafer kazanmakla kalmadı. Aynı zamanda büyük bir insanlık dersi de verdi dünyaya. Batı; kan dökücü, barbar diyerek karalamaya çalıştığı Türk insanının, göz yaşartıcı örnek davranışlarına şahit oldu bu savaşta... Çanakkale’de savaşan ve daha sonra Avustralya Genel valisi olan Üsteğmen Lord Casey’in şu sözlerini birlikte okuyalım:

“25 Nisan 1915 günü Conkbayırında Türkler ve Birleşik kuvvetler arasında korkunç siper savaşları oluyor. Siperler arasında 8-10 metre mesafe var. Süngü hücumundan sonra savaşa ara verildi. Askerler siperlerine çekildi. Yaralılar ve ölümler toplanıyor. İki siper arasında açıkta ağır yaralı ve bir bacağı kopmak üzere olan İngiliz yüzbaşısı avazı çıktığı kadar bağırıyor, ağlıyor. “Kurtarın!” diye yalvarıyordu. Ancak hiçbir siperden kimse çıkıp yardım edemiyor. Çünkü en küçük bir kıpırdanışta yüzlerce kurşun yağıyordu. Bu sırada

akıl almaz bir olay oldu. Türk siperlerinden beyaz bir iç çamaşır sallandı. Arkasından aslan yapılı bir Türk askeri silahsız siperden çıktı. Hepimiz donup kaldık. Kimse nefes almıyor ona bakıyorduk. Asker yavaş adımlarla yürüyor siperdekiler kendisine nişan almış bekliyordu. Asker, yaralı İngiliz subayını okşar gibi yerden kucakladı. Kolumu omzuna attı ve bizim siperlere doğru yürümeye başladı. Yaralıyı usulca yere bırakıp geldiği gibi kendi siperlerine döndü, teşekkür bile edemedik. Savaş alanlarında günlerce bu kahraman Türk askerinin cesareti, güzelliği ve insan sevgisi konuşuldu.

Dünyanın en yürekli ve kahraman askeri Mehmetçiğe derin sevgi ve saygılar”.

Çanakkale savaşıyla ilgili aktarmak istediğim ibret verici bir başka olay da şöyledir:

“Anlatıldığına göre, Anzak askerleri Türk şehitlerinin yattığı yerlerin yakınından geçmek mecburiyetinde kaldıklarında tıkrıdı yapmasın diye ayaklarına bir bez geçirirlermiş. Ufak bir güürültüden, onların mezarlarından kalkacaklarına inanırlarmış”.

Anzak askerlerinin bu kadar hassasiyet gösterdikleri topraklar üzerinde, lakayt dolaşan insanları görüp de kahrolmamak mümkün mü?..

Çanakkale Zaferinin 107. yıldönümünde şehit Mehmetçiklere C. Allah’tan rahmet niyaz ediyoruz. Ruhları şâd olsun...

